Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННІ історії, права та міжнародних відносин
_____ **Юлія ПОДРЄЗ**
«_29_» ___вересня_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма Публічне управління та адміністрування

Другий рівень вищої освіти

Мова навчання українська

ПОГОДЖЕНО
науково-методичною комісією ННІ історії, права та міжнародних відносин
_____ **Світлана МОЦАК**
«_29_» ___вересня_____ 2023 р.

Суми – 2023

Укладач:
Щербак С.В. – кандидат юридичних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства
Протокол № 2 від «04» вересня 2023 р.

Завідувач кафедри
кандидат педагогічних наук, доцент _____ **Олена ІВАНІЙ**

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній рівень</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="14">Магістр</td><td>Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td></tr>
<tr><td>Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Загальна кількість годин – 150</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>20 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>28 год.</td></tr>
<tr><td>Лабораторні</td></tr>
<tr><td>–</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>100 год.</td></tr>
<tr><td>Консультації</td></tr>
<tr><td>2</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:
залік</td></tr>
</table>

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Запобігання та протидія корупції у сфері публічного управління» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань щодо явища корупції, її суті, соціальної бази виникнення та поширення, а також створення дієвих механізмів запобігання та протидії корупції як умови формування соціально орієнтованої правової держави і громадянського суспільства.

Завданням навчальної дисципліни «Запобігання та протидія корупції у сфері публічного управління» є: навчитися здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел; ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування в частині оцінки корупційних ризиків та корупційних зловживань; доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією, що стосуються обґрунтування корупційних правопорушень; самостійно готувати проєкти аналітичних досліджень щодо питань корупції; аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів запобігання корупції в Україні та світі; брати участь у розробці проєктів локальних нормативних актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні правовідносини; інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у процесі заходів запобігання корупції; розуміти та вміти застосовувати механізми повідомлення про корупцію, спеціальних перевірок тощо.

Навчальна дисципліна «Запобігання та протидія корупції у сфері публічного управління» входить до переліку вибіркових компонентів освітньо-професійної програми.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності,** а саме: оволодіти теоретичними знаннями щодо сутності корупції, чинників та передумов її виникнення і поширення та сформувати у майбутніх фахівців навичок і компетенцій для забезпечення ефективної протидії корупції, а також здатність ефективно використовувати їх у професійній діяльності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей:**

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально-відповідально та свідомо.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК06. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями:

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК07. Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

2. Передумови для вивчення дисципліни.

Виходячи з мети навчальної дисципліни, фактором успішного формування відповідних компетентностей є володіння здобувачами вищої освіти основами публічного управління та адміністрування.

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: «Публічна служба», «Право у публічному управлінні».

3. Програмні результати навчання (РН)

РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних

методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти отримають знання щодо: поняття та сутності корупції, її впливу на суспільний розвиток; чинників, що зумовлюють корупцію; нормативно-правової бази запобігання та протидії корупції; особливостей кримінальної, адміністративної відповідальності за корупційні діяння; основ антикорупційної стратегії; організаційних засад протидії корупції; можливостей залучення громадськості до антикорупційної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен вміти: аналізувати основні причини виникнення корупції як суспільного явища; визначати основні труднощі та складнощі, які виникають під час здійснення аналізу корупції в тих чи інших сферах суспільно-економічного життя в Україні; досліджувати процеси формування корупції у світовій та вітчизняній практиці; аналізувати стан та перспективи запобігання та протидії корупції в Україні; здійснювати кваліфікацію корупційних діянь; виявляти основні напрямки підвищення надійності і результативності антикорупційних заходів.

4. Критерії оцінювання результатів навчання
Розподіл балів

Поточний контроль									Разом	Загальна сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	65	100
8	7	7	7	7	8	7	7	7		
Контроль самостійної роботи									35	
4	4	4	4	4	4	3	4	4		

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання здобувачами вищої освіти всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального матеріалу шляхом поточного та підсумкового контролю.

Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час відвідування лекцій, участі у семінарах та виконання інших видів роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- 65 балів: аудиторна робота: на семінарських заняттях – підготовка доповідей і виступ в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю; участь у роботі малих груп, розв'язуванні кейсів, демонстрація навичок soft skills; активна участь у лекційному занятті враховується при виставленні оцінки за відповідну тему.

- 35 балів: опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка рефератів, есе, презентацій; розв'язання кейсів, участь у наукових заходах.

Разом - 100 балів.

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка.

Перезарахування результатів здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені цією робочою програмою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни є:

- усний контроль - здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. Під час індивідуального опитування викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію

логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією чи частиною групи (робота в малих групах);

- письмовий контроль - здійснюється за допомогою письмових робіт (у тому числі при виконанні практичних завдань, розв'язуванні кейсів). Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);
- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь;
- підготовка доповідей, есе, презентацій - передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань; розв'язання кейсів, ситуативних завдань.

Засоби діагностики результатів навчання ґрунтуються на необхідності виявлення soft skills: критичне мислення, комплексне розв'язання проблем, оригінальність, креативність, міркування та створення ідей, комунікативні навички та навички самоорганізації, уміння працювати з інформацією.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з 9 тем:

Тема 1. Державна антикорупційна політика України.

Тема 2. Антикорупційна стратегія України.

Тема 3. Антикорупційне законодавство в Україні.

Тема 4. Система запобігання корупції у сфері публічного управління.

Тема 5. Система антикорупційних органів України.

Тема 6. Засоби і механізми запобігання корупції у сфері публічного управління.

Тема 7. Запобігання корупції у державних органах та органах місцевого самоврядування.

Тема 8. Запобігання корупції в судах та правоохоронних органах.

Тема 9. Відповідальність за корупційні правопорушення.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Тема 1. Державна антикорупційна політика України.

Сутність державної антикорупційної політики України, пріоритети, шляхи та принципи її реалізації. Основні напрями формування та реалізації державної антикорупційної політики.

Основні методи запобігання корупції, необхідність нових підходів до формування державної антикорупційної політики.

Тема 2. Антикорупційна стратегія України.

Теоретичні засади необхідності формування нової державної антикорупційної політики.

Запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища.

Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування. Обмеження спільної роботи близьких осіб.

Засоби врегулювання конфлікту інтересів при здійсненні антикорупційних заходів.

Правила етичної поведінки. Захист викривачів.

Тема 7. Запобігання корупції у державних органах та органах місцевого самоврядування.

Основні корупційні ризики діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування.

Впровадження антикорупційних технологій в діяльність державних органів.

Механізми і засоби запобігання корупції в державних органах і органах місцевого самоврядування

Антикорупційні програми.

Тема 8. Запобігання корупції в судах та правоохоронних органах.

Завдання запобігання корупції в діяльності судів та правоохоронних органів.

Запобігання корупції у судах та органах кримінальної юстиції.

Основні корупційні ризики діяльності судів та правоохоронних органів.

Засоби запобігання корупції в діяльності судів та правоохоронних органів.

Нормативно-правове забезпечення декларування в Україні. Суб'єкти декларування. Класифікація типів декларацій.

Подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Інформація, що зазначається в декларації. Облік та оприлюднення декларацій. Контроль та перевірка декларацій. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування. Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю.

Тема 9. Відповідальність за корупційні правопорушення.

Адміністративно-правовий механізм боротьби з корупцією та його складові.

Норми права, які забороняють вчинення корупційних діянь, а також запровадження заходів адміністративно-правової відповідальності у випадку їх скоєння, визначення переліку правоохоронних органів, що ведуть боротьбу із корупцією та їх повноважень.

Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків. Адміністративна відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. Кримінальна відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Оцінка результатів та механізм реалізації антикорупційної стратегії.

Стратегічна мета антикорупційної політики. Протидія корупції на всіх рівнях шляхом підвищення прозорості діяльності державних органів, додержання прав і свобод людини і громадянина, створення умов для розвитку економіки, забезпечення європейських соціальних стандартів і добробуту населення, зниження рівня корупції в Україні.

Роль державної влади у боротьбі із проявами корупції. Шляхи вдосконалення взаємодії державних органів з правоохоронними органами у сфері протидії корупції. Державний контроль за реалізацією антикорупційної стратегії.

Правова основа участі громадськості по запобіганню та протидії корупційних виявів. Інформування громадськості про заходи щодо запобігання та протидії корупції. Громадськість як суб'єкт запобігання та протидії корупції. Основні заходи громадськості щодо запобігання та протидії корупції.

Тема 3. Антикорупційне законодавство в Україні.

Правові засади формування нової державної антикорупційної політики.

Основні міжнародні акти у сфері протидії корупції, ратифіковані Україною.

Спеціальне (профільне) антикорупційне законодавство.

Галузеві нормативні акти з питань запобігання корупції.

Корпоративні норми в системі антикорупційного законодавства України.

Тема 4. Система запобігання корупції у сфері публічного управління.

Загальні положення запобігання корупції у публічній сфері.

Розмежування публічної та приватної сфери і засобів запобігання корупції.

Об'єкти запобігання корупції у публічній сфері.

Суб'єкти запобігання корупції у публічній сфері.

Тема 5. Система антикорупційних органів України.

Суб'єкти, відповідальні за координацію антикорупційної політики держави.

Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. Суб'єктами, які беруть участь у запобіганні, виявленні, у здійсненні заходів щодо припинення корупційних правопорушень.

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ). Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП). Державне бюро розслідувань (ДБР). Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК).

Міжнародний досвід створення і функціонування системи антикорупційних органів.

Тема 6. Засоби і механізми запобігання корупції у сфері публічного управління.

Антикорупційні положення законодавства про державну службу. Основні нормативно-правові акти національного антикорупційного законодавства.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Консультації
Тема 1. Державна антикорупційна політика України.	14	2	2	10	
Тема 2. Антикорупційна стратегія України	14	2	2	10	
Тема 3. Антикорупційне законодавство в Україні	14	2	2	10	
Тема 4. Система запобігання корупції у сфері публічного управління	18	2	4	12	
Тема 5. Система антикорупційних органів України	20	4	4	12	
Тема 6. Засоби і механізми запобігання корупції у сфері публічного управління	18	2	4	12	
Тема 7. Запобігання корупції у державних органах та органах місцевого самоврядування	18	2	4	12	
Тема 8. Запобігання корупції в судах та правоохоронних органах	14	2	2	10	
Тема 9. Відповідальність за корупційні правопорушення	20	2	4	12	2
Разом	150	20	28	100	2

7.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Державна антикорупційна політика України.	2
2.	Тема 2. Антикорупційна стратегія України	2
3.	Тема 3. Антикорупційне законодавство в Україні	2
4.	Тема 4. Система запобігання корупції у сфері публічного управління	4
5.	Тема 5. Система антикорупційних органів України	4
6.	Тема 6. Засоби і механізми запобігання корупції у сфері публічного управління	4
7.	Тема 7. Запобігання корупції у державних органах та органах місцевого самоврядування	4
8.	Тема 8. Запобігання корупції в судах та правоохоронних органах	2
9.	Тема 9. Відповідальність за корупційні правопорушення	4
Разом		28

Дотримання академічної доброчесності

У СумДПУ імені А.С. Макаренка політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, а також відповідальність за допущення проявів академічної недоброчесності регламентуються Кодексом академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

За порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни «Запобігання та протидія корупції у сфері публічного управління» здобувачі освіти можуть бути притягнені до таких видів академічної відповідальності, як: повторне проходження оцінювання (контрольна робота тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Списування під час контрольних (модульних) робіт заборонено (у тому числі із використанням мобільних девайсів).

Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час проходження онлайн тестування.

Академічна мобільність

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями.

Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи.

Засоби адаптації викладання дисципліни до потреб здобувачів з обмеженими можливостями здоров'я

При необхідності в освітньому процесі застосовуються методи і технології, що полегшують сприйняття інформації особами з обмеженими можливостями здоров'я:

- створення текстової версії будь-якого нетекстового контенту для його можливого перетворення в альтернативні форми, зручні для різних користувачів;
- створення контенту, який можна представити у різних видах без втрати даних або структури, передбачити можливість масштабування тексту та зображень без втрати якості, передбачити доступність управління контентом з клавіатури;
- створення можливостей для здобувачів сприймати одну і ту ж інформацію з різних джерел (наприклад, так, щоб особи з порушеннями слуху отримували інформацію візуально, з порушеннями зору – аудиально);
- застосування програмних засобів, що забезпечують можливість освоєння навичок і умінь, що формуються дисципліною, за рахунок альтернативних способів, в тому числі віртуальних лабораторій і імітаційних технологій;
- застосування дистанційних освітніх технологій для передачі інформації, організації різних форм інтерактивної контактної роботи здобувача освіти з викладачем, у тому числі вебінарів, які можуть бути використані для проведення віртуальних лекцій з можливістю взаємодії всіх учасників дистанційного навчання, проведення семінарів, виступи з доповідями і захисту виконаних робіт, проведення тренінгів, організації колективної роботи;
- застосування дистанційних освітніх технологій для організації форм поточного та проміжного контролю;
- збільшення тривалості здачі особою з обмеженими можливостями здоров'я форм проміжної атестації по відношенню до встановленої тривалості їх здачі.

Даний перелік може бути конкретизований у залежності від контингенту здобувачів.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Конституція України : Закон України № 254к-96-ВР від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18
3. Деякі питання реалізації Закону України Про очищення влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 563. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/563-2014-%D0%BF#Text
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 1 січня 2010 р. № 251-V.
5. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 1 січня 2006 р. № 2476-IV.
6. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 1 травня 2010 р. № 252-V.
7. Бондар І.С., Горник В.Г., Кравченко С.О., Кравченко В.В. Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні. К. : Ліра-К, 2020. 192 с.
8. Головкін Б. М. Запобігання корупції: підручник / Б. М. Головкін, В. Ф. Оболенцев, М. В. Романов та ін.; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2019. 296 с.
9. Коропатнік І.М. Національне агенство з питань запобігання корупції. Історія створення, основні завдання та компетенція, особливості діяльності під час воєнного стану, нормативно-правова основа діяльності. К. : Видавничий Дім Професіонал, 2023. 485 с.
10. Кушнарьов І.В. Політична корупція: порівняльно-політологічна концептуалізація: монографія / І. В. Кушнарьов. К. : Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Вид-во «Юридична думка», 2018. 408 с.
11. Пєтков С.В. Протидія і запобігання корупції в Україні. Актуальне законодавство та судова практика. К. : ЦУЛ, 2021. 466 с.
12. Трепак В. М. Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми : монографія / В. М. Трепак ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; ред. М. Михалюк. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 442 с.
13. Хавронюк М.І. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування. К. : Москаленко О. М., 2019. 464 с.

Допоміжна

1. Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у сфері правничої освіти в Україні. 2021. URL: https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/NJ_Report_Legal-Education-Corruption-Risks-Assessment_UKR_final.pdf
2. Кваша О.О. Політична воля як conditio sine qua non подолання корупції. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.: у 2 ч. (м. Київ, 12 груд. 2019 р.)

/ редкол.: В. В. Чернєй, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін. Київ: Нац. акад. внутрішніх справ, 2019. Ч. 1. С. 93–96.
3. Кондратов Д.Ю. Кримінологічна характеристика сучасної корупційної злочинності в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України.* 2018. № 2 (19). С. 141-154.
4. Кунц Карл-Людвиг. Криминология и противодействие преступности в немецкоязычных странах (Германия, Австрия, Швейцария). *Криминология: вчера, сегодня, завтра.* 2019. № 2 (53). С. 75–83. https://cyberleninka.ru/article/n/kriminologiya-i-protivodeystvie-prestupnosti-vnemetskoyazychnyh-stranah-germaniya-avstriya-shveytsariya
5. Лекційні матеріали до тренінгового навчального курсу для працівників державних органів та посадових осіб місцевого самоврядування «Правові засади та практичні аспекти запобігання корупції». 2023.
6. Марін О. Антикорупційні новели кримінального законодавства / О. Марін. *Громадський портал Львова*. URL: http://www.gromada.lviv.ua/analytic/936.43.
7. Маркєєва О. Актуальні проблеми антикорупційної політики України. Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України.* URL: http://www.niss.gov.ua/articles/395.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України http://www.rada.gov.ua
2. Верховний Суд http://www.supreme.court.gov.ua
3. Кабінет Міністрів України http://www.kmu.gov.ua
4. Міністерство юстиції України http://www.minjust.gov.ua
5. Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга": https://www.liga.net/ua